

С. В. Февральова

ТРЕНІНГ ЯК ОСНОВА АКТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

S. V. Fevralyova

TRAINING AS THE BASIS OF ACTING SKILLS

Основою акторської майстерності, крім природного таланту, є постійна робота над собою. Це важлива частина планування акторської кар'єри і найбільш розумний підхід до професії, який актор може вибрати на зорі свого сценічного життя.

На жаль, багато акторів не усвідомлюють важливості постійної самоосвіти, вірячи лише у свій винятковий талант. Однак досягти значних висот в акторстві неможливо, не відточуючи власного ремесла. Ніхто не розраховує стати титулованим спортсменом або скрипалем-віртуозом, працюючи над ним тільки недбало. Також акторові, який не приділяє достатньо уваги саморозвитку, не дано стати справжнім професіоналом.

Підвищення акторських здібностей — тривалий, методичний процес, а найпопулярнішим і ефективним способом творчої підтримки актора є тренінг. Відвідування тренінгів з акторської майстерності допомагає підтримувати послідовність у саморозвитку, освоїти нове, надає ще кілька безцінних годин акторської «практики».

Як сказав Артур Бартоу, художній керівник драматичного факультету Нью-Йоркського університету: «Акторському мистецтву не можна навчитися — актором потрібно народитися. Але техніку і майстерність, в якій втілюється талант, можна і потрібно вчити».

Яка мета цього саморозвитку? Досягти універсальності шляхом оптимізації своїх внутрішніх ресурсів, розвитку певних навичок, володіння якими не лише можна підвищити котирування актора в професійному середовищі, але і стане паливом для негнотомого і, на жаль, нездійсненого прагнення до творчого самозадоволення.

Саме творче задоволення рідко служить рушійною силою для акторів. Двигуном прогресу є саме пошук ідеалу, а отже, творчий голод художника, його професійна тривога і роздуми. Як навчав Костянтин Станіславський, нарцисизм і самосвідомість на сцені, що впливають з природного сценічного шарму, «стала причиною смерті актора, чия техніка зводилася саме до бажання похизуватися».

Але, як і будь-яке художнє прагнення, стати кращим актором означає стати більш відкритим, чесним і вразливим. Акторам, які знаходяться в постійній лихоманці саморозвитку, завжди видно — їх пристрасть заразна, вони надихаються один одним, зокрема і на тренінгах, а не лише під час репетицій або виступів на сцені.

Регулярне відвідування майстер-класів і тренінгів досвідчених акторських педагогів дійсно важливе, оскільки надає конкурентну перевагу. Інтенсивність цих заходів сприяє професійному зростанню, розширенню рольового діапазону і, звичайно ж, придбанню нових корисних знайомств, необхідних на початку творчого шляху.

Нинішня тенденція полягає в тому, що багатьом режисерам не вистачає просто обдарованих акторів, здатних відтворити правильні емоції на сцені або в кадрі. Вони шукають справжніх майстрів, які знають ту чи іншу майстерність,

наприклад, бойові мистецтва, або іноземну мову, або того, хто зможе грати на гітарі, гармоніці і барабанах, причому одночасно.

Існує безліч різних тренінгів, спрямованих не тільки на настройку тіла і духу, але і на навчання різних практичних знань, що сприяють успіху в житті і кар'єрі актора.

Упускаючи можливість отримати ці знання і практику, актор стріляє собі в ногу: будь то помилкові інтонації, які були результатом нехтування тренуваннями з виразності мови, або пінгвіняча незграбність на сцені, з'явилися через те, що актор перестав виконувати психофізичні вправи.

Новачки та досвідчені актори беруть участь у різноманітних тренінгах залежно від цілей та бажаних результатів. Але найбільш ключовими, які є основою будь-якого актора, є тренінги з емансипації, спостереження, сценічної уваги, фантазії і уяви, візуальної і слухової пам'яті і не тільки.

Будь-яке театралізоване тренування починається з вправ на увагу. Перше, чого навчається актор, це вміння сприймати і чути світ навколо себе. Тренування уваги — це передусім процес живого спілкування з партнером, під час якого виявляться пряме, своєрідне сценічне забарвлення, виражене в симбіозі інтонації, рухів, поглядів і жестів. На діях, вироблених поза спілкуванням, завжди помітний наліт шаблонності, техніцизму, штучності і навіть поганого смаку.

На сцені дуже багато об'єктів, які актор повинен тримати в полі зору. Але, в основному, йому потрібно бути уважним до свого партнера, вміти цінувати те, що бачив і чув, вміти миттєво перемикатися з одного об'єкта на інший.

Костянтин Станіславський назвав таку увагу «пилистістю» почуттів, які актор повинен розвивати в собі на сцені і в репетиційній кімнаті: зловити відтінки голосу партнера, які він раніше не чув, щоб відкрити в особі партнера риси, яких він раніше не помічав.

Цьому сприяють всі основні види пам'яті: візуально-образна, словесно-логічна, смислова, емоційна і рухова, необхідні для запам'ятовування матеріалу у візуальних, слухових і відчутних уявленнях, і тренуванням яких присвячені окремі тренінги.

Голосова робота є найбільш занедбаною сферою акторської майстерності для молодих акторів. Ось чому навчання голосу й мови є настільки важливим і корисним. Голос є одним з ключових активів, якими володіє актор. Він використовує його для проектування зовнішніх емоцій, порівняння їх з рухами тіла, інтерпретації тексту і представлення самої історії. Якщо актор хоче впоратися з емоційними вимогами Шекспіра, Артура Міллера або Михайла Булгакова, йому потрібен сильний, гнучкий голос зі стійкою, правильною інтонацією. Не дарма Марія Осипівна Кнебелі Костянтин Сергійович назвали поспіх мови головною бідою, заважаючою «актору-торопигіві» домогтися серйозних успіхів на етапі зростання.

Тренування фізичної форми так само важливо, як тренування голосу, уваги, пам'яті, фантазії. Відчуття комфортності у тілі є невіддільною частиною успіху актора. Тренування рухів звільняє тіло, збільшує фізичну присутність на сцені. Турбота про тіло актора тримає актора у формі і робочому стані, допомагаючи запобігти травмам і роблячи його більш органічним і природним при світлі прожекторів. Психофізичні тренування в цьому плані дуже

продуктивні, оскільки охоплюють вправи для зняття напруження м'язів, а також темпоритм — метод Станіславського, що відображає як швидкість, так і напруження дії, виконаної на сцені.

Але наріжним каменем акторської майстерності по праву можна вважати тренінг на розкріпачення. Заняття з подолання психологічних зажимів, які містять імпровізацію, дозволяють акторові побачити бар'єри, які заважають йому рости і розвиватися. Справжня емансипація лежить глибоко усередині. Хороший вчитель під час тренінгу допоможе акторові здобути цю внутрішню свободу, звільнитися від таких кліше акторської емансипації, як надмірна жестикуляція, надмірне самовираження і неприборкана мова.

Підсумовуючи, зазначу, що акторські тренінги та майстер-класи — це вузькоспеціальні заходи, але з довгостроковим ефектом. Завдяки тренуванням траєкторія кар'єри актора може сильно відрізнитися. Тренінги незамінні там, де потрібно розширити творчі горизонти, «прокачати» свої акторські дані. Це шлях від стимулу до стимулу, і ви не можете зійтися з нього.

І. О. Мащенко

РІЗНОВИДИ МАТЕРІАЛУ ДЛЯ НАПИСАННЯ СЦЕНАРІЮ МАСОВОГО ТЕАТРАЛІЗОВАНОГО ВИДОВИЩА

І. О. Mashchenko

VARIETIES OF MATERIAL FOR WRITING A SCRIPT FOR A MASS THEATRICAL PERFORMANCE

Сценарій — це літературна основа майбутнього театралізованого дійства, побудованого за законами драматургії. Так, сценарії, окрім авторських позначок (ремарок), складається з тексту, який втілюється через діалог/монолог персонажів або через слова ведучих або диктора. У масових театралізованих видовищах саме пошуковий матеріал, його різновиди, засоби фіксації та сценічне зображення є основою для формування та втілення художнього задуму сценаристів і режисерів. Тому постає питання щодо пошуку й аналізу різновидів сценарного матеріалу та його сценарного запису.

До драматургічної основи майбутнього театралізованого видовища слід віднести документальний, літературний та візуальний матеріал, який під час написання сценарію може використовуватися в оригіналі або видозмінюватися, або може бути лише складовою формування художнього задуму.

Одним із головних різновидів сценарного матеріалу є документальний. Основу його пошуку становлять тексти документів (акти, закони, постанови, положення), оригінали тексту інтерв'ю, сценаріїв, автобіографії, пісень, промов, афіші та програмки різного типу видовищ, рецензії; фотоматеріали та відеофрагменти з документальних фільмів, програм, кліпів, зустрічей або святкувань, домашній відео- та фотоархів з подіями або героями, про яких буде йти мова в сценарії; пам'ятки духовної та матеріальної культури сьогодення або минулого; репродукції або оригінали кращих зразків візуального та аудіального мистецтва. Підбір такого матеріалу може бути використаний сценаристом для формування задуму, розкриття тематики майбутнього театралізованого видовища, текстової складової сценарію або ремарок щодо музичного, візуального оформлення сценічної площини.